

NICOLAUS COPERNICUS
UNIVERSITY
IN TORUŃ

Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu
uczestnikiem projektu EODOPEN
- doświadczenia upowszechniania
otwartego dostępu do zbiorów

2023-10-18

Projekt EODOPEN

EODOPEN eBooks-On-Demand-Network Opening Publications for European Netizens – udostępnianie książek na życzenie europejskich internautów

- Liderem projektu jest Biblioteka Uniwersytecka w Innsbrucku
- Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu jest jednym z 15 partnerów,
- Projekt zyskał akceptację Educational, Audiovisual and Culture Executive Agency (<https://eacea.ec.europa.eu/homepage>) na finansowanie w ramach programu Creative Europe, Sub-programme Culture.
- Całkowita wartość projektu wynosi 3.961.774,06 EU
- Kwota finansowana z funduszy unijnych 1.980.887,03 EU,
- Kwota finansowania dla UMK: 62.547,91 EU.
- Okres realizacji projektu: 1 listopada 2019 r. – 31 października 2024 r.

Uczestnicy projektu EODOPEN

1. University of Innsbruck, Innsbruck, Australia - LIDER PROJEKTU
2. Library of the Czech Academy of Sciences, Praga, Czechy
3. Moravian Library, Brno, Czechy
4. National and University Library of Slovenia, Lublana, Słowenia
5. National Library of Estonia, Tallinn, Estonia
6. National Library of Portugal, Lizbona, Portugalia
7. National Library of Sweden, Sztokholm, Szwecja
8. National Széchényi Library, Budapeszt, Węgry
9. Research Library in Olomouc, Ołomuniec, Czechy
10. Slovak Centre of Scientific and Technical Information, Bratysława, Słowacja
11. University Library of Regensburg, Regensburg, Niemcy
12. University Library of Tartu, Tartu, Estonia
13. University of Greifswald, Greifswald, Niemcy
14. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
15. Vilnius University Library, Wilno, Litwa

Zadania projektu EODOPEN

- stymulowanie zainteresowania i usprawnianie dostępu do dziedzictwa kulturowego XX i XXI wieku, w tym także do treści naukowych,
- pogłębianie dialogu międzykulturowego na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym poprzez: angażowanie społeczności w proces selekcji, digitalizacji i upowszechniania publikacji i materiałów powstałych w XX i XXI w.,
- digitalizacja i udostępnianie społeczności europejskiej dzieł literackich wydanych w XX i XXI wieku a do tej pory niedostępnych cyfrowo,
- ułatwienie dostępu do publikacji tekstowych wydanych w XX i XXI osobom niewidomym i niedowidzącym, poprzez przetwarzanie zdigitalizowanych publikacji do formatów czytelnych dla wszystkich użytkowników,
- wprowadzenie formatów pozwalających na pełne korzystanie ze zdigitalizowanych treści wszystkim czytelnikom,
- ocenę stosowanych rozwiązań technicznych i wprowadzenie modyfikacji usprawniających procesy digitalizacji,
- poszerzenie wiedzy bibliotekarzy i innych pracowników kultury o zagadnienia związane z prawem autorskim, przygotowanie bibliotekarzy do pracy z publikacjami wymagającymi wyjaśnienia ich statusu prawnego,
- zbudowanie portalu dedykowanego do prezentowania rezultatów projektu.

Zadania Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu w ramach projektu EODOPEN

- ustalenie stanu prawnego i digitalizacja 250 dzieł w każdym roku realizacji projektu, łącznie 1000 publikacji (obecnie 1300)
- nawiązanie współpracy z działającymi w regionie wydawcami, instytucjami kultury, celem pozyskania zgód na upowszechnianie zdigitalizowanych publikacji, zakup zgód na upowszechnianie,
- utworzenie tzw. laboratorium społecznościowego, tzn. miejsca w którym każdy zainteresowany będzie mógł zdigitalizować własne zbiory, np. archiwalia rodzinne oraz uzyskać poradę dotyczącą prawnych możliwości upowszechnienia tychże materiałów
- promocja zbiorów zdigitalizowanych i upowszechnionych w KPBC

Realizacja zadań projektu - digitalizacja:

- uruchomiono adres internetowy, na który czytelnicy mogą zgłaszać swoje propozycje publikacji do digitalizacji – ta możliwość wzbudziła spore zainteresowanie czytelników,
- materiały pozyskiwano z różnych źródeł, m.in. autorzy (pracownicy Uczelni) książek opublikowanych w repozytorium instytucjonalnym mają możliwość udzielenia zgody na upowszechnianie tych publikacji na platformie EODOPEN,
- współpraca z autorami/spadkobiercami - pisarze, naukowcy i artyści chętnie podpisują umowy,
- nie skupiliśmy się wyłącznie na „najbliższym” środowisku Uczelni, czyli pracownikach (profesorach) UMK oraz wydawcach z regionu, ale także digitalizowaliśmy na zamówienia czytelników z kraju i Europy (głównie prasa regionalna z początku XX w.),
- sprawdzano publikacje autorów przechodzących do domeny publicznej.

Realizacja zadań projektu - digitalizacja:

- Proces digitalizacji:
 - przyjęcie zgłoszenia, sprawdzenie stanu zachowania obiektów,
 - staranne sprawdzanie statusu prawnego a następnie poszukiwania właścicieli praw autorskich i wydawniczych,
 - uzyskanie zgód,
 - konserwacja obiektów (poprawa stanu zachowania umożliwiająca digitalizację),
 - skanowanie,
 - upowszechnianie w KPBC.

Realizacja zadań projektu - digitalizacja:

Działania:

- domena publiczna - sprawdzono listę pracowników naukowo-dydaktycznych UMK zmarłych przed 1955 r. np. publikacje historyka prof. Kazimierza Hartleba 1886 - 1951,
- wydawcy - pozyskano zgodę Wydawnictwa Naukowego UMK na upowszechnianie publikacji do 2007 r. włącznie, podobne zgody udzieliły Towarzystwo Naukowe w Toruniu, Towarzystwo Miłośników Torunia,
- osobiste kontakty z autorami celem pozyskania zgód, np. pracownikami UMK (germanista prof. Włodzimierz Zientara, politolog prof. Jacek Knopek), kontakty ze spadkobiercami (rodzina prof. Zenona Huberta Nowaka)
- ustalenia kilkuetapowe - dzieła osierocone:
 - prace historyka literatury polskiej prof. Artura Hutnikiewicza 1916 – 2005 - Fundacja im. Prof. Artura Hutnikiewicza, kwerenda w spuściźnie rękopiśmiennej przechowywanej w BU i Archiwum UMK celem poszukiwania spadkobierców , PWN, TNT,
 - prace archiwistki, historyczki i społeczniczki Heleny Piskorskiej 1895 – 1973 - sprawdzenie akt osobowych H. Piskorskiej w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, poszukiwania spadkobierców przez ZAIKS i Kopipol oraz kwerenda w Archiwum UMK – brak śladów.

Realizacja zadań projektu - digitalizacja:

Działania:

- propozycja czytelników „Goniec Nadwiślański: pismo poświęcone sprawom stanu średniego” - sprawdzanie zasobów magazynowych, ocena stanu fizycznego, konserwacja poszczególnych tek,
- prośby do autorów książek umieszczonych w repozytorium o zgodę na włączenie publikacji do projektu EODOPEN,
- często konieczność ponawiania maili, współautorzy – im więcej tym więcej wysyłanych prośb o zgody, np. współautorami publikacji „O tworzeniu współczesnej oświaty polonijnej w Grecji” są prof. Jacek Knopek i zmarły jezuita, ojciec Stanisław Mól - konieczna była korespondencja z Prowincją Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego).

Realizacja zadań projektu - promocja:

- powstały filmy promujące projekt
- na stronach BU i platformach społecznościowych opublikowano ponad 60 notek promujących zbiory zdigitalizowane i upowszechnione w KPBC,
- opublikowano artykuły promujące rezultaty projektu w prasie lokalnej, ogólnopolskiej i branżowej, kolejne ukażą się jeszcze w prasie regionalnej jesienią 2023 r. i wiosną 2024 r., w przygotowaniu także spoty reklamowe dla telewizji regionalnej,
- udzielono wywiadów do audycji radiowych lokalnych rozgłośni – UMK, PIK, Meloradio,
- zorganizowano ok. 30 spotkań promujących zdigitalizowane zbiory dla studentów i zainteresowanych czytelników,
- Opracowano materiały promocyjne; zakładki z motywami pochodzącymi z zdigitalizowanych publikacji, kartki świąteczne i okolicznościowe, ulotki i broszury informacyjne oraz rollupy

Realizacja zadań projektu – dodatkowe korzyści:

- bibliotekarze stopniowo nabyli nowe umiejętności i doświadczenie z zakresu prawa autorskiego
- opracowano scenariusze ustalania praw autorskich dla różnych przypadków, aby ułatwić pracę bibliotekarzom, którzy często nie są ekspertami w dziedzinie praw autorskich,
- Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu, po starannych poszukiwaniach, uzyskała wiele zgód – od spadkobierców, wydawców i współwydawców – dzięki czemu w KPBC zdigitalizowano i rozpowszechniono ponad 1000 publikacji w ramach projektu EODOPEN przekraczając tym samym wymogi projektu

Dziękuję za uwagę :)

Kamila Perlik
Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu
Kamila.Perlik@bu.umk.pl

Licencja: CC BY-SA